

Sommargäst i Senneby.

Sommaren 1949 hyrde familjen Malmfält den s.k. Öhmans stuga i Senneby som sommarnöje. Familjen bestod av pappa Lennart (34 år), mamma Sassa (31) och sönerna Bertil (6) och Anders (3). Båda föräldrarna var uppvuxna i Malmö men hade p.g.a. Lennarts arbete hamnat i Stockholm i början av 1940-talet.

Vi bodde i Bromma och hade under ett par somrar hyrt ett hus i Tyresö-Brevik några mil sydost om Stockholm. Hur vi hamnade på Vaddö står skrivet i stjärnorna men mycket talar för att fader Lennart i samband med letande efter nytt sommarboende förväxlat Grisslinge och Grisslehamn.

Jag tror också att mina föräldrars längtan efter havet och horisonten var en faktor att räkna med. De var ju vana vid det från Skånetiden.

I alla händelser minns jag att vi tidigt på våren 1949 gjorde en lång bilresa, det var mer än 12 mil från Stockholm på den tiden, till Vaddö för att titta på några ställen inför sommaren. Ett av dem var Öhmans stuga som visades av Henning Eugenius. Han, liksom huset och möjligen priset, gjorde ett gott intryck och det beslutades att där skulle vi tillbringa sommaren.

Mamma var hemmafru och skulle vara ute med oss grabbar hela sommaren och pappa vara ute under semestern och åka fram och tillbaks över helgerna. Han hade lediga lördagar redan då och fick disponera firmans bil, en Mercedes 180 vill jag minnas, på fritiden.

Senneby var en helt ny värld för mig, det var verkligen på landet. Henning Eugenius var jordbrukare och arrenderade Alvéns. Första gången vi besökte ladugården med kor och en tjur vågade jag knappt gå in. Jag hade aldrig tidigare sett en ko nära håll, ännu mindre en tjur! T.o.m. en stor vit kanin skrämde mig.

Henning eller möjligen hans fru Sigrid hade gjort i ordning ett trädgårdsland åt oss och i slutet av sommaren kunde vi avnjuta bl. a. kålrabbi, en för mig helt okänd grönsak.

Öhmans stuga såg på den tiden ut ungefär som nu men vi hade utedass som låg i längan mot vägen och mellan väggen och vägen växte välgödslade jättehallon.

Vatten, med handpump, fanns inne liksom avlopp. Huset hade två rum och kök och vi bodde på nedre planet, vinden var då inte inredd.

Gården, som vi kallade Eugenius gård, kom så småningom att få allt större plats i mitt liv. Där fanns kor, hästar (Balder och Diana), får, kaniner och höns. Några grisar kan jag inte minnas. Jag tillbringade en hel del tid med fåren och lammen som gick i en hage bakom Eugenius bostadshus, numera skog, och kalvarna som gick i en hage bakom ladugården. Det var en spännande tillvaro för en liten kille från Stockholm. Efterhand blev jag väl säkrare och rörde mig så småningom helt naturligt i ladugården där vi hämtade mjölk så gott som dagligen.

Jag minns att vi ofta cyklade till Sandviken för att bada. Det var inte varmare i vattnet då än nu men jag kan inte komma ihåg att det hindrade mig från att bada.

När pappa var ute kunde vi ta bilen och åka till andra badplatser bl.a. till simanläggningen, med ett 8-meters hopptorn, som fanns i Ortalaviken nedanför doktor Hägerlunds ställe.

Vid baden kunde man träffa jämnåriga. I Senneby hade vi inga lekkamrater de första somrarna.

Det blev nämligen så att det blev en fortsättning i Öhmans stuga även under sommaren 1950. Då var jag ett helt år äldre och började lite grand att hjälpa till hos Henning Eugenius. Man fick vara med och hämta korna och köra hö m.m.

Henning hade en EPA-traktor, en omgjord lastbil, som jag fick åka med några gånger. Han hade f.ö. också en gammal A-Ford som jag var mycket imponerad av. Någon riktig traktor tror jag inte att det fanns i Senneby 1949.

På den tiden höll sig även ett relativt litet jordbruk med en dräng. Hos Eugenius hette han Ekman och kom från Västernäs.

Midsommarafton firade vi på Kista. Det måste ha varit en av de först gångerna som midsommar firades där.

Under dessa somrar var min del av Senneby mycket begränsad. Jag kom nästan aldrig riktigt in i själva byn. Vi cyklade alltid över Alvéns gårdsplan och jag undrar om vi inte åkte den vägen med bilen också.

Inte heller denna sommar lärde jag känna några jämnåriga i byn bortsett ett par familjer som besökte Gunhild Johansson i gården bredvid.

Under denna sommar fick mina föräldrar syn på ett gammalt torp, Bomans stuga, vid infarten till Senneby. De hade blivit förtjusta i byn och var väl ute efter något eget. Det visade sig att det var Elin och Kalle Strömberg som ägde det gamla, delvis rätt slitna torpet som stått tomt i några år, och att de inte var ovilliga att sälja det.

1951 köptes huset och en viss upprustning ägde rum. Far och söner Haglund hette de som gjorde snickeriarbeten och elarbeten utfördes av Ivar Jansson från Mälby. En vattenledning drogs från den gamla brunnen till handpumpen i köket och ett enklare avlopp anlades.

Sommaren 1950 blev vår först sommar på Torpet. Nu började vi åka dit på lördagar och söndagar under stora delar av året och bodde på Torpet även på t.ex. sportlov.

I början av 50-talet slutade Henning Eugenius med jordbruket och flyttade så småningom till Kanalvillan vid bron i Elmsta, som det alltid stavades på den tiden.

Min värld blev nu lite större bl.a. genom att vi måste hämta mjölk från en annan gård. Det kom att bli hos Herbert Jansson och hans syster Elin vars marker gränsade till vår tomt. Där började min karriär som lilldräng och ganska tidigt fick jag börja köra hästräfsen med en snäll gammal märr vid namn Frigga mellan skaklarna. En upplevelse för en kille från Stockholm!

Relativt tidigt fick vi telefon till Torpet. Det var en svart pjäs med vev. Man vevade på den för att komma i kontakt med telefonstationen som låg i huset i Elmsta där det nu är järnhandel.

När kontakt uppstått med telefonisten talade man om vilket nummer eller namnet på den man ville tala med och så kopplade telefonisten ihop de båda numren. Ibland kunde man då få veta att den man önskade tala med inte var hemma eftersom telefonisten kände till att han t.ex. just då repeterade med kyrkokören. Telefonisterna hade uppenbarligen en god social kontroll!

När vi skulle få telefonen inkopplade var det brist på linjer på Vaddö men det hela löstes då med A-nummer och B-nummer. På Janssons gård hade de telefon 189 och det var bussiga nog att i fortsättningen ha 189 A medan vi fick 189 B.

Telefonisten ringde då med olika signaler, flera långa alternativt korta, för A respektive B så att man visste i vilket hus man skulle svara.

En bit in på 50-talet började jag också få kontakt med relativt jämnåriga i byn. Kjell Westerberg och hans bror Stig som var lite äldre, Göte Westman som var dräng hos Herbert Jansson och Kalle Edvardsson som var dräng hos Helge Pettersson.

Jämnåriga var ju också flickorna Matsson, Sonja och Berit, men de var ju tjejer liksom Birgitta Jensen, en annan sommargäst, vars föräldrar hade det gamla torpet mot skogskanten!

En bit in på 50-talet kom fler och fler sommarboende och i flera familjer fanns det jämnåriga. I gula huset vid Alvéns fanns i flera år familjen Nyström med jämnåriga grabbar och vi spelade fotboll i Herbert Gustavssons hage i svängen vid Alvéns där någon fixat ett fotbollsmål.

Mer riktig fotboll blev det på en plan i skogen, Kolbotten, vid vägen till Karviken. Kjell Westerberg brukade kontakta grabbarna i Näs och det var riktiga matcher på fredagskvällarna. Ibland avslutades det hela med ett dopp i havet vid Karviken.

En fördel med att vara på Väddö var att de hygieniska kraven inte var lika hårda som hemma i staden. Förutsättningarna var ju klart sämre vilket min bror och jag uppskattade. Den riktiga rengöringen fick man på fredagskvällarna i Gunhild Johanssons bastu. Hon upplät nämligen sin bastu till bysborna på fredagarna. Jag tror att de bönder som ville bada fick hålla med ved och vi som inte hade någon skog fick bära in vatten. Genom mitt alltmer tilltagande arbete som dräng hos Herbert Jansson kom jag och pappa in i bastusvängen och det var också ett sätt att lära känna fler i byn.

Rospiggarna hade på den tiden en rätt misstänksam hållning till stockholmare, som lätt nedvärderande uttalades med betoning ”holm”. Genom att hålla en låg stockholmsprofil och genom att med glädje delta i det dagliga arbetet kom man lättare in i gemenskapen och jag tror att familjen Malmfält mot slutet av 50-talet inte längre betraktades som rena sommargäster och kanske inte alls som stockholmare.

Själv tyckte jag att jag nästan blivit en riktig Sennebybo. Ett tecken på det var väl att både jag och min bror konfirmerade oss i Väddö kyrka där våra föräldrar och ligger begravda och att jag och min fru så småningom även gifte oss där.

Ett annat tecken var att min bror och jag började tävla för Väddö IF i friidrott. Vi hade ett ganska bra lag som hävdade sig väl i Uppland. Bengt Lundin från Senneby var en av ledarna för friidrotten som utövades på Vikingalunden. Vikingalunden, eller Lunden som man sa, blev också ofta besökt på de danskvällar som arrangerades och det var många på en sommar. Vikingalunden måste på den tiden ha varit en utomordentlig inkomstkälla för idrottsklubben.

Under 50- och 60-talen ökade de sommarboende på Väddö dramatiskt. Många skaffade egna sommarställen och tomtområden uppstod på flera ställen utmed kusten.

Familjen Malmfält blev Senneby och Bomans stuga trogen och i dag är jag ägare till Torpet, som vi säger, och familjen tillbringar en stor del av fritiden, som numera är rejält tilltagen, där.



Hela familjen utanför Öhmans stuga på midsommarafton på väg till midsommarfirande på Kista.



På åkern med farbror Eugenius. Hästarna som drar är Balder och Diana.



På traktorn sitter Anders på sätet och jag sitter på hjulet. Bakom traktorn står Åke Andersson och Göte Westman, dräng hos Herbert Jansson. Traktor tillhörde Åke Andersson och självbindaren till hörde Herbert Jansson.

Nedtecknat av Bertil Malmfält 2012